

Napirend:

ELŐTERJESZTÉS
Vác Város Önkormányzat Képviselő-testülete
Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága
2019. év június hónap 11. napi ülésére

Szám: **18/471./2019.**
Tárgy: **A Középvárosi temető megmaradt síremlékeinek és történetének bemutatása a váci Múzeum Negyed fejlesztése során**

Melléklet: 1.) Javaslat Kegyeleti park kialakítására (2017. december 9.)
2.) Javaslat a Múzeumi Negyed projektben való bemutatásra (2019. április 2-4)

Előterjesztő: **Kriksz István önkormányzati képviselő, a VKB elnöke**
Készítette: **Szalay Ákos VKB tag**
Előadó: -

Előzmény/korábbi döntés:
Terjedelem: 7 oldal

Bizottsági tárgyalások: **2019.04.09 és 05.07 VKB ülések, egyebek napirendben**

Döntéshozatal módja: nyilvános ülés (Mötv. 46. § (1))
egyszerű többség (Mötv. 47. § (2))

Törvényességi
véleményezésre
bemutatva:

dr. Zsidel Szilvia Jogi Osztály osztályvezető

.....
.....

Törvényességi
észrevétel:

Deákné dr. Szarka Anita jegyző

Nincs / az alábbi:
.....
.....

Véleményezésre
megkapta:

Kökény Szabolcs Pénzügyi és Adó Osztály osztályvezető

.....
.....

Véleményezésre
megkapta:

Pető Tibor alpolgármester

.....
.....

Tisztelt Bizottság!

A Középvárosi temető 2005. évi felszámolása során – kapcsolódva a Fehérek kriptaleletének kutatásához – a földi maradványok, az épen maradt tárgyak, koporsók, néhány sírkő a magyar Természettudományi Múzeum Embertani Tárába kerültek. További megmaradt sírkövek vannak a Deákvári Plébániatemplom kertjében (ide kerültek a temető keresztjei is), az egykori Otto/Remondis telep területén (Hrsz.: 402/45,46) és Cservenák Péter garázsában. Néhány elhunytat újratemettek ill. sírköviket új helyen állították fel (Irgalmas Rend síremléke, Oros Kálmán a siketek igazgatója stb.). Tavaly, az Althann év alkalmából a Székesegyház mellett állították fel a felújított Althann keresztet. Dr. Csányi László polgármester sírköve azonban ma is a területen hever.

A Településképi Arculati Kézikönyv az „Örökségeink” között bemutatja a Középvárosi temető megmaradt síremlékeit. Képviselőtestületi döntés van a Kegyeleti park létesítéséről, de ebben az elmúlt 15 évben nem történt előrelépés.

A Múzeumnegyed fejlesztése-Vác projekt legfőbb eleme a Váci Múmiák Múzeuma (Stratégiai fejlesztési koncepció, 2018. május), de ide tartozik a korabeli barokk váci élet interaktív bemutatása és a Görög templom felújítása is. A koncepcióhoz időben és eszmei tartalomban is illeszkedik egy méltó megemlékezés Vác Házsongárjáról, a Középvárosi temetőről. A megmaradt sírkövek, fotográfiák, a lehető legteljesebb névsor segítik majd az emlékezést. A tervezett Múzeumi Negyed területén lévő Görög templomhoz kapcsolódnak a megmaradt ortodox keresztény sírkövek az egykori Középvárosi temetőből. Vác Város Önkormányzatának képviselő-testülete 2019. április 11-én tartott rendkívüli ülésén elfogadta a „Barokk belváros fejlesztése” és a „Múzeumnegyed fejlesztése” tárgyban készített Előzetes Megvalósíthatósági Tanulmányokat, melyeket benyújtottak a Magyar Turisztikai Ügynökség Zrt. részére. A tervezők szerint Középvárosi temető emlékezetére vonatkozó javaslatot a Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányba lehet beépíteni.

A javaslat lényege, hogy a kiállítás koncepciójába illesszük bele az egykori Középvárosi temető megmaradt sírköveinek, történetének, fotóinak, az oda temetettek névsorának bemutatását, így állítva emléket a Középvárosi temetőnek és az oda temetett váci Polgároknak.

Kérem a Tisztelt Bizottságot, hogy az előterjesztést tárgyalja meg és javasolja a Képviselőtestületnek elfogadásra.

Kriksz István
képviselő, VKB elnök

Határozati javaslat

Vác Város Önkormányzat Képviselő-testülete, Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottsága javasolja a Képviselő-testületnek, hogy Múzeumnegyed fejlesztése-Vác projekt kiállítás koncepciójába kerüljön bele az egykori Középvárosi temető megmaradt sírköveinek, történetének, fotóinak, az oda temetettek névsorának bemutatása, így állítva emléket a Középvárosi temetőnek és az oda temetett váci Polgároknak. A következő tervezési ütemben, a Részletes Megvalósíthatósági Tanulmányban szerepeltetni kell a „Középvárosi temető emlékezete” koncepciót és a megvalósításhoz szükséges feladatok költségeit.

Határidő: a soron következő Kt. ülés

Felelős: Kriksz István, képviselő, VKB elnök, Főépítész

Kriksz István

a Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság elnöke részére

Tárgy: az egykori Középvárosi temető kegyeleti parkjának kialakítása, előkészítő munkák

Tisztelt Elnök Úr!

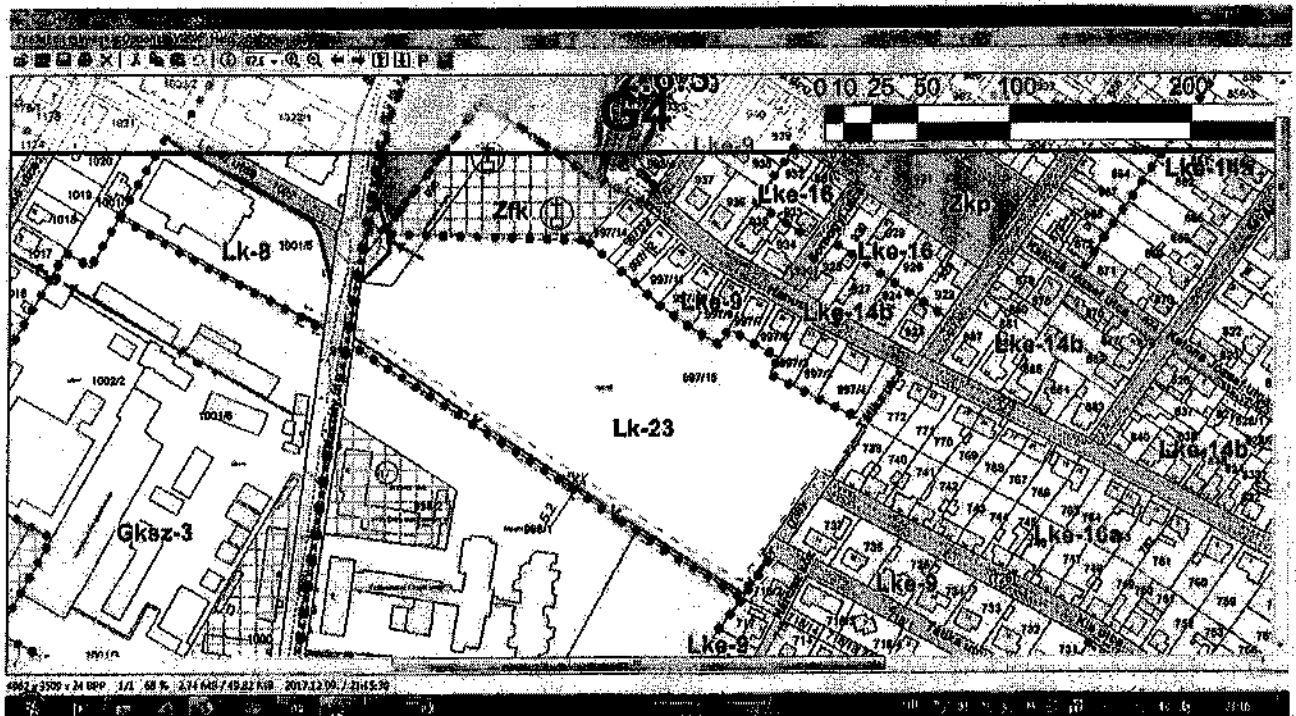
Kedves István!

Argenti Döme orvos, Bauer Mihály tanár (Deákvár alapítója), Kassai Viktor színész, Landerer Lajos nyomdatulajdonos, Gajári Géza, Zádor János, Csányi László, Krakker Kálmán polgármesterek, Tragor Ignác bankár, Vác történetírója – csak néhány név azok közül, akik a Középvárosi temetőben nyugodtak. A Középvárosi temető Vác Házsongárdja volt, felszámolása pótolhatatlan veszteség. Néhány sírkövet (kb. 40-50 db) és 3 temetői keresztet sikerült megmenteni. Ezek megőrzése, bemutatása, egy kegyeleti emlékpark kialakítása a jelen kor feladata, a Mi feladatunk!

Mottó: „Kegyelet. Az utókor adója. Adó, amelyet ha megkésve is, de meg kell fizetni. Ettől a fizetségtől még soha senki nem lett szegényebb. Ellenkezőleg...” (Falusy Zsigmond)

A következőkben ismertetem, milyen feladatokat kell elvégezni ahhoz, hogy az egykori Középvárosi temető kegyeleti parkja megvalósulhasson. Fontos ez azért, mert idén a Képviselőtestület várhatóan elfogadja a HÉSZ rendeletet és hamarosan megkezdődhet a terület hasznosítása.

Az egykori temető területét mutatja a HÉSZ_2017 tervezet SZT_H4 tervlapja:

A 2018-as költségvetésben fedezetet szükséges biztosítani az alábbi feladatokra:

- sírkövek, keresztek egy helyre gyűjtése, védett helyen való elhelyezése. Kövek vannak az egykori Remondis telepen, Magyar Természettudományi Múzeumban (Pap Ildikó), Deákvári templom kertjében, az egykori temető területén ma is hányódó sírkövek (Pl.: Csányi László polgármester).
- a lehető legteljesebb lista összeállítása a temető halottairól. Nevek összegyűjtése: Múzeum dokumentációja, Levéltári adatok, halotti anyakönyvek, MTM által feltárt több mint 1500 sír adatai, fotókról, felmérésekről leírható nevek stb.
- a lehető legteljesebb gyűjtés az írásos dokumentumokból és fényképekből (Múzeum)
- a HÉSZ szerinti szabályozás telekalakítási vázrajzának elkészítése, tulajdonviszonyok rendezése
- meghívásos építész/tájépítész ötletpályázat kiírása a kegyeleti park méltó kialakítására, szempontok meghatározása (Pl.: lépcső kialakítása Hanusz utca felé)

A továbbiakban is felajánlom segítségemet az elhunytak emlékének méltó megőrzése érdekében.

Vác, 2017. december 9.

tisztelettel:

Szalay Ákos sk.

a VKB tagja

30/297-6111

Kiegészítés!

Breczné Zsigmond Jolán főépítésszel egyeztetve még az alábbi szempontok merültek fel:

- Vállalkozó adásvételi szerződésének ismerete szükséges. Milyen előírás szerepel benne a sírkövek védelme és a kegyeleti park vonatkozásában?
- a Hrsz.: 996 telek csak 6641/10000 részben Önkormányzati tulajdon. Tulajdonos még a Propided Kft. Mivel a kegyeleti park hozzájárulásuk nélkül nem alakítható ki, fel kell velük venni a kapcsolatot.
- 1988-ban alakult a Kegyeleti bizottság, melyet Dr. Molnár Lajos vezetett. Milyen döntéseket hoztak? Milyen dokumentumok maradtak meg?
- A további munkához az Önkormányzat jogi segítsége szükséges.

Vác, 2018. 01. 09.

Szalay Ákos

Javaslat

a Középvárosi temető megmaradt síremlékeinek és történetének bemutatására a váci Múzeum Negyed fejlesztése során

A Középvárosi temető Vác Házsongárdja volt. Argenti Döme orvos, Bauer Mihály tanár (Deákvár alapítója), Kassai Viktor színész, Landerer Lajos nyomdatulajdonos, Gajáry Géza, Zádor János, Csányi László, Krakker Kálmán polgármesterek, Tragor Ignác bankár, Vác történetírója – csak néhány név azok közül, akik a Középvárosi temetőben nyugodtak.

A síremlékek egy része máshol került felállításra: az Irgalmas rend síremléke az Irgalmas kórház udvarán, több síremlék a Kísváci- és Alsóvárosi temetőben, legutóbb pedig az ún. Althann kereszt a Székesegyház bal oldalán, a tavalyi Althann emlékévként alkalmából.

További síremlékek vannak a Deákvári templomkertben, az egykori ún. Remondis telepen, valamint néhány ortodox keresztény (görög) sírkövet Cservenák Péter őriz. Ezeket a köveket azért tartották meg, hogy később bemutatathatók legyenek, megőrizve így neves váci emléket és az akkori temetkezési kultúrát.

A Középvárosi temető kialakulása a Rókus kápolna körüli temetővel indult. Amikor 1740. augusztus 4-én felszentelték a Rókus kápolnát, akkor ott már temető volt („elhunytak hamvai fölött” írja Karcsú Arzén Antal). A felső részt - Pajor Mátyás földbirtokát - 1778-ban csatolták hozzá, amikor felesége az Egyházra hagyta temetkezési céllal (Mária Terézia alatt, 1777-től rendeletileg tiltották a templomban és templom körül való temetést). Az első hazai vasút vonal kettévágta a temetőt 1846-ban. A felső részt ismerjük, mint Középvárosi temetőt. Az utolsó temetés 1968-ban volt.

A Fehérek kriptájába 1731-1838 között temettek. A két temetkezési hely időben részben átfedi egymást, de a Középvárosi temető főként a XIX-XX. századot mutatja be.

Még 1997-ben javasoltam - a Középvárosi temető sírjainak megőrzése mellett - a hazai temetkezési kultúrát tájegységként bemutató tematikus szabadtéri kiállítás létrehozását,

mely kiegészítette volna a Fehérek kriptájának leletegyüttesét. Ez a gondolat csak ötlet maradt.

A Településképi Arculati Kézikönyv „Örökségeink” között bemutatja a Középvárosi temető megmaradt síremlékeit. Kegyeleti park létrehozásáról korábban döntött a Képviselőtestület. A Múzeumnegyed fejlesztése-Vác projekt legfőbb eleme a Váci Múmiák Múzeuma (Stratégiai fejlesztési koncepció, 2018. május), de ide tartozik - többek közt - a korabeli barokk váci élet interaktív bemutatása és a Görög templom felújítása is. A kiállítás gondolati koncepciója jelenleg formálódik.

Javaslatom az, hogy a kiállítás koncepciójába illesszük bele az egykori Középvárosi temető megmaradt sírköveinek és történetének, fotóinak bemutatását, így állítva emléket „Vác Házsongárdjának” és az oda temetett váci Polgároknak. A tervezett Múzeumi Negyed területén lévő Görög templomhoz kapcsolódnak a megmaradt ortodox keresztény sírkövek a Középvárosi temetőből. A hajdani Középvárosi temető helyén egy emlékkereszt felállítását javaslom.

Vác, 2019. április 2-4.

Szalay Ákos
a Városfejlesztési és Környezetvédelmi
Bizottság tagja